

TAZMINAT HESAPLAMA YÖNTEMLERİ KONUSUNDA SİGORTA ŞİRKETLERİ İLE ANLAŞMAZLIKLAR

Sigorta şirketlerine karşı açılan davalarda, tazminat hesaplama yöntemleri konusunda süregelen anlaşmazlıklara çözüm amacıyla, aşağıdaki açıklamalar yapılmıştır:

1) Anlaşmazlıkların son çözüm yerinin mahkemeler olmasına göre, tazminat hesaplarının hukukun temel ilkelerine, ilgili yasa hükümlerine ve Yargıtay'ın yerleşik kararları ile **yargıda kabul edilen hesaplama yöntem ve formüllerine göre** yapılması gerekmektedir.

2) **Ölüm ve bedensel zararlar** nedeniyle tazminat hesapları, hayat sigortalarında veya SGK. gelir bağlama işlemlerinde uygulanan yöntem ve formüllerden farklıdır. Bu tür zararların yasal dayanağı, haksız ve hukuka aykırı eylem ve durumlara uygulanan yasa hükümleri ile evrensel hukuk kurallarıdır. Burada en önemli husus, tazminat hesap başlangıcının her zaman ve her durumda olay tarihi olmasıdır.

3) Sigorta şirketleri ısrarla, Hazine Müsteşarlığı'nın 2010/4 sayılı Genelgesindeki esaslara göre tazminat hesaplarının aktüerler tarafından yapılmasını istemekte iseler de, ölüm ve beden gücü kayıpları nedeniyle tazminat hesaplarında **matematiksel formüller önemli olmayıp**, aslolan "**hukuksal nitelemeler**"dir ve bunların doğru yapılması gerekmektedir. Çünkü 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun 45/2 ve 46.maddeleri ile yeni 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 53/3 ve 54. maddelerinin anlam ve amacı, her olayın özelliğine göre, hesap öncesi, bazı (**hukuksal**) değerlendirmeleri zorunlu kılmaktadır.

Nitekim, Sigorta Tahkim Komisyonu'nda görülen bir anlaşmazlığa ilişkin olarak **Yargıtay 17.Hukuk Dairesi'nin 09.10.2012 gün E.2011/11066 K.2012/10762 sayılı kararında, tazminat hesaplarının Hazine Müsteşarlığı'nın 2010/4 sayılı Genelgesine ve aktüerlerin uyguladıkları formüllere göre değil, yargıda geçerli yöntemlere göre yapılması öngörülmüştür.**

4) Hukuksal niteleme konusunda şu uyarıyı yapalım ki, bu tür değerlendirmeler, her somut olayın özeliğine göre öğretilen ve Yargıtay kararlarından örnekler verilerek yapılmak gerekir. Aktüerlerin yaptıkları gibi, rasgele "bazı Yargıtay kararları"nın art arda sıralanması, somut olayın "hukuksal" değerlendirmesi değildir. Hele, hukukçu olmayan bu kişilerin raporlarının başlangıcında destekten yoksunluk "tanımı" yapmaları, bu raporu inceleyecek olan hukukçular (yargıçlar, avukatlar) karşısında yakışsız bir durumdur.

5) Sigorta Şirketlerinin kullandıkları "**devre başı ödemeli belirli süreli rant**" formülü ve %3 teknik faiz yargıda geçerli değildir. Söz konusu formül 1993 Ankara Sempozyumunda sigorta temsilcileri tarafından önerilip kabul edilmediği gibi, Sosyal Güvenlik Kurumu gelir bağlama işlemlerinde de bu formül kullanılmamakta ve peşin değer hesabı, 12.05.2010 gün 27579 sayılı RG'de yayınlanan Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği 46.maddesine göre yapılmakta, maddede belirtildiği üzere "**yüzde beş iskonto oranı**"na göre peşin sermaye değeri tabloları hazırlanıp bu tabloların demografik ve ekonomik değişiklikler nedeniyle Kurumca gerekli görülen hallerde güncellenmesi öngörülmekte; peşin sermaye değeri hesaplamalarıyla ilgili usul ve esaslar Kurumca 28 Eylül 2008 gün 27011 RG'de yayınlanan Peşin Sermaye Değerlerinin Hesaplanmasıyla ilgili Tebliğ hükümlerinde açıklanmış bulunmakta ve eki tablolar kullanılmaktadır.

6) Ayrıca, ölüm ve bedensel zararlarda "beynelmilel matematik formülü" diye bir uygulama yoktur. Her ülkenin koşullarına göre farklı değerlendirmeler yapılmaktadır. Aktüerlerin kullandıkları "**devre başı ödemeli belirli süreli rant**" formülü, 1785-1825 yılları arasında Tatens, Barrett, Davies tarafından geliştirilmiş ve o yıllardan bugünlere kadar aktüerler, bu formülleri sigorta hesaplarının esası kabul etmişlerdir. Oysa dünyamız hızla değişmekte, her ülkenin toplum yapıları farklı bir değişim çizgisi izlemekte, öte yandan Sorumluluk Hukukundaki gelişmeler, yeni arayışları zorunlu kılmaktadır.

7) Yargıdaki uygulamalara ve Yargıtay'ca öngörülen yöntemlere gelince: Hesap formülü konusunda, Yargıtay'ca, açık ve anlaşılır “**denetime elverişli**” basit bir formül yeğlenmektedir. 1993 Ankara Sempozyumunda kabul edilen “**progressif rant**” formülünün basitliği, açık ve anlaşılır olması, bu formülün öngörülme nedenidir. Her ne kadar bu formüle göre, kazançlar hiç artmayıp hep aynı kalmakta, her yıl için ayrı ayrı eşit oranda artırım ve iskonto aynı sonucu vermekte, bunun için gereksiz tablolar düzenlenmekte ise de, Yargıtay görüş değiştirmeye kadar, bilirkişilerin tazminat hesaplarını buna göre yapmaları bir zorunluluktur.

8) Yaşam (bakiye ömür-mortalite) tablolarına gelince: Ülkemizde, yargıda ve sosyal güvenlik kurumlarının gelir bağlama işlemlerinde uzun yıllardan beri **PMF-1931** Fransız yaşam (mortalite) tablosu kullanılmakta, yaşam süreleri bu tabloya göre belirlenmektedir. Bu tablonun yasal dayanağı, 506 sayılı Yasa'nın 22.maddesi olup, İş Kazalarıyla Meslek Hastalıkları ve Analık Sigortaları Hakkında 4772 sayılı Kanuna ek olarak (Çalışma Bakanlığı ile Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı tarafından birlikte) hazırlanmış ve 1965 yılında yürürlüğe konulmuştur. 5510 sayılı yeni Sosyal Güvenlik Yasası'nda, yürürlükten kaldırılan 506 sayılı Yasa'nın 22.maddesi benzeri bir hüküm bulunmadığından, yeni bir yasal düzenleme yapılınca ve kurumlar arasında birlik sağlanıncaya kadar PMF-1931 yaşam tablosunun kullanılması gerekmektedir.

Bu konuda 5510 sayılı Yasa'nın Geçici 3.maddesinde “Bu kanuna göre çıkarılması gereken yönetmelikler ile diğer düzenlemeler yürürlüğe girinceye kadar, mevcut tüzük ve yönetmelikler ile diğer düzenlemelerin, bu Kanuna aykırı olmayan hükümleri uygulanmaya devam edilir” denilmiş olmakla, ilgili Bakanlıkların ve tüm yetkili kurumların birlikte hazırlayıp yürürlüğe koyacakları yeni ve ortak düzenleme yapılınca kadar, **PMF-1931 yaşam tablosunun** tazminat hesaplarında ve Sosyal Güvenlik Kurumu gelir bağlama formül ve işlemlerinde uygulamasının sürdürülmesi gerektiği kanısındayız.

Her ne kadar Bakanlar Kurulu'nun 2006/ 11345 sayılı kararının 2/d maddesinde ve Hazine Müsteşarlığı Genelgesinde (ülkemizdeki ortalama ömür sürelerine uygun olmayan) CSO-1980 Amerikan tablolarından sözedilmiş ise de, SGK'nun 25.09.2012 gün 2012/32 sayılı Genelgesi ekinde Türkiye koşullarına göre düzenlendiği açıklanan TRH-2010 (Kadın Erkek Hayat) tabloları yer almış ve peşin değerlerin buna göre hesaplandığı açıklanmıştır. Yargıtay uygulamasında ise PMF-1931 yaşam tablosundan vazgeçildiğine ilişkin bir işaret henüz alınmamıştır.

Bu durumlar karşısında, kurumlar arasında ortak görüş ve uyum sağlanıncaya, “**ulusal mortalite tablosu**” oluşturuluncaya ve Yargıtay'ca görüş değişikliği yapılınca kadar PMF-1931 yaşam tablosunu kullanmamız gerektiği düşüncesindeyiz.
